

Anet Bleich Gek makende afhankelijkheid

Gisteren las ik in de ochtendkrant een uitspraak die gemakkelijk kan meedingen naar de titel: eufemisme van de (nog prille) eeuw. 'Bewoners van een verpleeghuis', stond er, 'leggen hun autonomie voor een zeer belangrijk deel in handen van verzorgenden.' Een waar woord. Hoe verpletterend waar, dat ontdek je pas als je met de werkelijkheid achter dit nette bureaucratentaaltje in aanraking komt.

Het begon allemaal met een telefoontje in de ochtend van 5 december. 'Met de pianostemmer. Uw schoonmoeder is gevallen en kan zich niet meer bewegen.' Ik schrok. Arme schoonmoeder! Anderhalve maand eerder had ze haar partner verloren aan een hersenbloeding. En nu dit. Ik gaf de pianostemmer die zich, hoewel hij hoogstwaarschijnlijk geen opleiding tot verzorgende had gehad, erg begaan toonde het telefoonnummer van haar huisarts. Die belde een ambulance. De foto op de eerste hulp wees uit dat ze haar heup had gebroken. Gelukkig was er plaats in het ziekenhuis en kon ze de volgende dag worden geopereerd.

De operatie verliep vlot, het herstel ging ongeveer zoals mocht worden verwacht. Na een dag of zes kon m'n schoonmoeder weer zitten en een paar stapjes doen achter een rollator. Dan nadert het moment waarop je het zieken-

huis uit moet. Waarheen? Arts en verpleging raadden aan om enige tijd te revalideren in een verpleeghuis met complete verzorging en mogelijkheid voor fysiotherapie. Alleen thuis zitten en zelf je zorg organiseren is, als je nauwelijks een stap kunt zetten, hoe dan ook al lastig, maar op je 82ste is dat net iets teveel gevraagd. Gelukkig kon schoonmoeder meteen terecht in een als goed bekend staand huis niet ver van waar ze woont.

Een beetje jammer was het wel dat ze nog geen eigen kamer kon krijgen. Ook werd het M. en mij direct duidelijk dat verpleeghuizen vandaag de dag kennelijk erg weinig geld te spenderen hebben. Een vaas om de bloemetjes in te zetten was er niet, de tv moest vanuit huis worden aangeslept.

Erger was dat met haar kamergenote, door schoonma goedhartig omschreven als 'een lieve ziel, er zit geen centje kwaad bij', communicatie onmogelijk was. Af en toe kreeg die bezoek van haar twee kinderen en de rest van de tijd riep ze continu, met een klagend stemmetje, hun namen. Helemaal apart werd dat als je in de conversatieruimte zat en kon ge-

nieten van een heus koor. De medebewoonster van m'n schoonmoeder zong met haar sopraan: 'Esther', een andere vrouw viel met een basgeluid in: 'Zuster!' Dat kon zo met gemak een half uurtje door gaan.

Maar om die spontane muziekvoorstelling bij te wonen moest je de gemeenschappelijke ruimte eerst zien te bereiken. Daar stuiten we inderdaad op het probleem van de autonomie. Je niet zelfstandig kunnen verplaatsen betekent dat je afhankelijk bent van anderen. Van de verzorgers. Die hebben het druk en dat betekent dat ze je komen brengen en halen wanneer het hun uitkomt en niet wanneer jij dat wilt. Dat kan vervelend zijn, als je met anderen wilt praten of juist even rustig in je kamer wilt zitten. Het is een ramp als je naar de wc moet en twintig minuten moet wachten. Toch doe je er verstandig aan om je irritatie niet te laten blijken, want anders ben je 'lastig' en duurt het straks nog langer.

Het is niet m'n bedoeling een goedkoop nummertje te maken ten koste van verpleegkundigen die werk doen waarvoor terecht

grote waardering bestaat. Ze zijn met te weinig. Ze hebben het druk. En dat bewoners soms worden toegesproken alsof het stoute kleuters zijn is niet helemaal onbegrijpelijk in een ambiance waar meer dan de helft van de aanwezigen aan ernstige dementie lijdt. Wat wél de dringende vraag oproept waarom demente en geestelijk volwaardige cliënten op een en dezelfde afdeling worden ondergebracht. Natuurlijk mogen beide groepen aanspraak maken op de best mogelijke zorg. Maar als je enige probleem is dat je niet kan lopen omdat je herstellende bent van een heupoperatie, is het vernederend te worden behandeld als een klein kind.

Het avondeten was om kwart voor vijf 's middags. Een keer bracht ik haar om vijf over vijf naar haar tafel. Ze kreeg onmiddellijk een standje: 'U bent alweer te laat! Nu moet ik speciaal voor U weer brood halen.' Om vijf uur 's middags eten, vóór zessen naar je bed, blij zijn als je de wc op tijd weet te bereiken en de dag doorkomt zonder te worden gekapiteld. Het zal je maar gebeuren als volwassen oudere vrouw die een levenlang voor zichzelf en anderen gezorgd heeft. 'Ik heb zo'n heimwee', verzuchtte m'n schoonmoeder. 'Lag ik maar weer in het ziekenhuis!'